

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Völunds Værksted

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Völunds Værksted", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1839_636_2-txt-shoot-idm101.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Völunds Værksted.

For endeel Aar siden fandt Man denne Benævnelse i et gammelt *Engelsk* Brevskab, og Antikvarerne trættes endnu om, enten derved menes et Huus, der for dum beboedes af denne Nordens Dædalos, eller et Bjerg, hvor overtroiske Folk meende, denne mythiske Person, ligesom andre konstige Dvæрге, havde sin Smedde; men i denne kuriøse Undersøgelse har jeg aldrig indladt mig og kunde derfor ei heller, om jeg end vilde, indlede Læseren. Her, saavel som paa *Thorvaldsens* Lysthus i Sydsælland, staaer "Völunds Værksted" da kun for Löier, og i det Höieste tillige for at Fremtidens Oldgrandskere ei af det gamle Navn skal lade sig indbilde, det er et Mindesmærke fra Hedenold, og spille den kostbare Lærdom og den ædle Tid paa Giætninger og Feider derom.

Sagen er kortelig den, at da jeg afvigte Sommer giæstede min Fødeegn og det venlige *Nysö*, fandt jeg mange Hænder paa det Travleste sysselsatte ved Opførelsen af et grundmuret Lysthus med Ovenfalds-Lysning til en Arbeidsstue for *Thorvaldsen*, som alt i flere Maaneder havde fundet sig bedre paa det yndige, rolige Landsted end i vor forstumlede Hovedstad. Denne lille Begivenhed, der forudsætter og medfører *Thorvaldsens* virkelige Nærværelse, fandt jeg meget fornøielig; thi vel arbejder jeg selv aabenbar langt mere i den *Gothiske* end i den *Græske* Stil, og vedkiender mig desuden stadig den gammeldags Tro, at vor Herre er den eneste Billedhugger, der kan opvække enten Adam eller Abraham, Zeus eller Odin "Börn af Stene", men derfor er jeg dog ikke slet saa *barbarisk*, som Man har anseet mig for, og, selv om jeg aldrig havde beundret Noget af *Thorvaldsens* Konstværker, kunde jeg dog godt see paa ham, han er en stor Mand; thi det er unægtelig Enhver, som, giennem en heel Menneske-Alder löftet til Skyerne, endnu kan overse sig selv, glemme hvad der ligger bag ham, og immer stile höiere, og saaledes har *Thorvaldsen* paa *Nysö* træffende afbildet sig selv med *Haabets* Genius. Desuden kan jeg, som Historiker, slutte mig til, at *Thorvaldsen* maa uden Sammenligning være vor Tids störste Billedhugger, siden han kom fra *Danmark*, og vandt dog ikke blot europæisk, men verdenshistorisk Navnkundighed; thi *Danmark* er jo et *Nazaret*, hvorom Man i den store Verden haanlig spørger: kan noget Stort komme derfra? saa den *danske* Konstners Storhed maatte vist, for at erkiendes, være umiskindelig. Endelig staaer det mig, som lidt i Slægt med *Odin*, lyslevende for Öie, at med *Thorvaldsen*, *Steffens* og *Öhlenschläger*, saavel som med Kampen paa Kongedybet, begyndte ei blot et nyt Aarhundrede, men en *Nyaars-Tid* i *Norden*, der, hvis vi ei ganske forspilde Himlens Gunst, vil straalende forklare vor Oldtid med sine dunkle men dybe Anelser af alt det Store og Skiönne, og med sin vel lidt raa men dog ædle og heltemæssige Kamp for poetisk og historisk Udödelighed, og denne naturlige Forklarelse i 170de Sidste af hvad der glödede hos de Förste, det er, hvad jeg kalder de gamle Guders og Kæmpers Opstandelse. Naar derfor mine Læsere tænkte, jeg sværmede for en Krebsgang til vor Oldtids Raahed eller Middelalderens Dunkelhed, medens jeg kun flagrede fremad i den samme Aand, der besjælede Nordens ægtefödde Kæmper og Skjalde, for at naae en *tilsvarende* Oplysning og Dannelselse, da laa Grunden vel tildeels i den Dunkelhed, der altid svæver over vore Formodninger om det Tilstundende, men dog fornemmelig i Læserens Ubekiendtskab med det Forbigangne, og i Pennens Livlöshed. Man tager ogsaa mærkelig fejl, naar Man tænker, *Konsten* intet Forbillede har i det gamle Nordens Myther, fordi den fattes en Plads i dets Historie; thi den Nordiske Kunst, som i *Thorvaldsen* fik sin förste historiske Heros, har aabenbar sit mythiske Forbillede i de konstige Dvæрге og ret öiensynlig i *Völund* eller *Vaulunder*, som overflyver *Grækernes Hefæstos*, thi Smede og Kröblinger Begge, gjorde *Hefæstos* sig kun *Födder*, mens *Völund* gjorde sig *Vinger*. Da Man derfor paa *Nysö* spurgde mig om et passende Navn til *Thorvaldsens* Lysthus, svarede jeg strax: enten netop *dette*, eller, naar Man ikke bryder sig om hvad prosaiske Folk vil sige om det: "*Völunds Værksted*," og Valget faldt paa det Sidste. Da Man nu ogsaa önskede en Sang af mig til Indvielsen, maatte den ganske nödvendig udspringe af nysnævnte Anskuelse, og det var mig saa meget fornøieligere, som *Adam Öhlenschläger* ogsaa var tilstæde; men da Man endelig ogsaa vilde have Sangen fremsagt af mig, havde jeg dog ikke Mod til at giöre det, uden en lille Indledning, der i Folks Öine kunde forsvare eller dog undskylde Hentydning i 171gen paa *Nordens* Myther, der endnu i de Flestes Ören klinger som *Chinesisk*, medens alle de *Latinske* Spögelsler, med *Bachus* og *Venus*, enten hilses som *Husguder* eller kiendes dog som *Gaardnisser*. Jeg sagde da omtrent, hvad det vel heller ikke her er afveien at forudskikke: "I denne ny Bygning, vel opført i flyvende Fart, men ei, som *Aladdins-Borgen*, af tjenstagtige Aander, ei med mindste Krav paa Rang iblandt de Konstværker, hvortil den skulde tjene, i dette Lysthus, der laaner hele sit Værd af den *Danske* Grund, der bærer, og det venlige Lys, der giennemskinner det, og venter, ligesom Leret, al sin Glands af de Mesterhænder, hvori det lægges; her synes Velkomst-Sangen unægtelig at burde være saa klar og simpel, at den ingen Fortale behövede; men dog tör jeg sige, der er Meget, som taler til min Undskyldning, naar Sangen, jeg har gjort, ei kan forstaaes af sig selv. Man har nemlig paa *Islandsk* en ældgammel Sang om *Völund* eller *Vaulunder*, den mythiske Konstner i *Norden*, som, da han engang var trælbundet, gjorde sig *Vinger* og flöi som en Fugl i Luften, og ham maa jeg da nödvendig tænke paa baade först og sidst, naar jeg betragter *Thorvaldsen*, ogsaa af *Islandsk* Herkomst, i hvem Man vel maa sige,

Konsten atter föle sig trælbundet, men gjorde sig Vinger til Fugleflugt. Men hertil kommer endnu, at af det gamle *Völunds-Kvad* udsprang ved dette Aarhundredes Begyndelse, omtrent jævnaldrende med Thorvaldsens *Jason*, Adam *Öhlenschlägers* herlige *Vaulunders-Sage*, og ved den var det især, Nordens Oldtid aabnede sig for mig, ikke som en gammel, mölædt Bog, eller som et Gravkammer med en smuldrende Askepotte, men som et stort og betydningsfuldt Kæmpeliv, saa naar 172jeg i Sangen spiller paa de gamle Strænge, og kalder *Thorvaldsen Völund* Vingesmed og *Öhlenschläger Brage* Bænkepryder, da er det ingenlunde for at bryste mig og plage Andre med Billinger af Nordens Mythologi, men fordi Nordens Kæmpe-Aand virkelig i *Thorvaldsen* og *Öhlenschläger* bröd sig en ny Bane, allerede vidtberömt ved deres Kæmpeskridt. Det er altsaa i Grunden mit ramme Alvor og en simpel historisk Sandhed, blot i poetisk Form, at *Völund* og *Brage* fra den aabne Begravelse i de *Islandske* Skrifter stod i Danmark lyslevende op, og nu tör jeg haabe, De hverken finder Sangen mörk, eller den lyse Formodning urimelig, at *saaledes* vil efterhaanden alle Nordens gamle Halvguder reise sig iblandt os og med nyt Störværk stadfæste og forklare deres gamle Eftermæle!"

Mel. Der er et Land, dets Sted er höit mod Norden.

- 1 **E**n Bautasteen sig hæver prud af Havet,
En Bautasteen för Nordens Gudeold,
Der hviled den, höitidelig begravet,
I Ringebrynje sid, med Hjelm og Skjold;
Paa Bautastenen vrimle Dværgeruner,
I Krands af Asalivets Billedskrift,
Med Tegn til meer end tusinde Basuner
For Oldtids Glands og Gudernes Bedrift!
- 2 Der slumred *Völund*, Konstens Alf i Norden,
I Kredsen af det prude Heltekuld,
Berömt fra Alpefjeld til Issefjorden
For Værk ei til at veie op med Guld;
Trods Vingerne, han smedded sig med Snilde,
Saa höit de bar ham over Hav og Fjeld,
Han sank dog under Muld, da *Nornen* vilde,
Og Stövnaturen kræved stræng sin Gield.
- 3 173Vidunderlig sig vende Livets Strömme
Paa Tidernes det store Verdenshav,
Saa hvad der sværmede i Oldtids Drömme,
I Nyaars-Tiden rolig sig begav:
Skrinlagte *Asamænd* og *Vanadiser*
Fra Islands Klint flöd op paa Danmarks Kyst,
Og vaagned der ved nye Kæmpeviser,
Hvor under Bögelöv er lunt og lyst!
- 4 Forkommet kun, som alle sine Frænder,
Var *Völund* Vingesmed af Frost og Kuld,
Og töet op var knap de valne Hænder,
För brat sig röbed Konsten underfuld;
Thi Fingre mindes hvad de for dum gjorde,
Som *Brage-Tunger* deres Vuggesang,
Og Nordens *Völund* kom igien for Orde,
Saa vidt som Fuglen flöi og Harpen klang!
- 5 Han bygde sig en Hald bag Alpefjelde,
Et *Valhald* under Sydens Himmel blaa,
Hvor alle Tidens Deilighed og Vælde
Livagtig Man igien för Öine saae,
Fra Sangens "Jason" ned til "Alexander",
Fra "Guttenberg" op til "Napoleon!"
Saa "Dag og Nat" og "Liv og Död" sig blander
Ved Trylleslag af Nordens Konstnerhaand!
- 6 Paa Danmarks Kyst vi bygde ham en Hytte,
I Lindelæ med faver Blomsterkrands.
Vil *Völund* Vingesmed sin Konst indflytte,
Fremtrylle i den Asalivets Glands?
Hvad seer vi! *Ham*, al Verden os misunder,

Fordi han vaagnede ved Danmarks Bryst,
Og sander smilende: man sødest blunder,
Man blidest lever dog paa Danmarks Kyst!

7 Og see, hvad sjelden saaes paa hele Kuglen:
Hos Kunstneren med trofast Kiærlighed
174Sig hæver af sin Aske Phönix-Fuglen,
Og med ham flyver Völund Vingesmed!
I denne Hytte mangt et Mindebæger
Skal Efterslægten tømme ud med Lyst
For *Völund-Thorvaldsen* og *Öhlenschläger*,
Som kasted Oldtids-Glands paa Danmarks Kyst!

N. F. S. Grundtvig.
